

Uudenmaan kuntien ilmasto- ja kiertotaloustoimenpiteitä 2022

Lisää maakunnan hyviä käytäntöjä löydät

[vaikuttavien ratkaisujen tietopankista - Kestävyysloikka.fi](https://kestavyysloikka.fi)

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Esityksen sisältö

- Esitys sisältää erilaisia ilmasto- ja kiertotaloustoimia, joita kerättiin kunnista keväällä 2023.
- Kuntia pyydettiin ilmoittamaan kunnissa vuonna 2022 tehdyt top 3 ilmastotoimenpiteet. Tänä vuonna keräsimme tietoja myös kunnissa tehdyistä kiertotaloustoimista.
- Esitys ei välttämättä sisällä kaikkien kuntien toimenpiteitä.
- Toimet ovat enimmäkseen konkreettisia toimenpiteitä vuodelta 2022, mutta ne voivat olla myös toimintamalleja, aiemmin tehtyjä tai vasta suunnitteilla olevia.
- Joissain kunnissa ei voitu resurssihaasteiden takia tehdä ollenkaan ilmasto- ja/tai kiertotaloustoimia vuonna 2022.
- Dioilla esiintyvät Hinku-, Fisu- ja Circwaste-edelläkävijöiden verkostojen logot kuvaavat kunnan kuulumista kyseisiin verkostoihin.
- Tiedot perustuvat kuntien ja aluekoordinaattoreiden omiin ilmoituksiin. Suomen ympäristökeskus ei vastaa tietojen oikeellisuudesta.

Hanko

Energia

- Vahvaa työtä aurinkopaneelientien eteen

Kiertotalous

- Rakennettiin betoni- ja asfalttijätteen kierrätyskenttä
- Hangon Vesi päätti osallistua lietteenkäsittelyn hankintarenkaaseen
 - Sopimuksen taustalla ovat entistä tiukemmat ympäristötavoitteet ilmaston lämpenemisen hillinnässä ja raaka-aineiden hyödyntämisessä. Tavoitteiden saavuttamiseksi kustannustehokkaasti on hyödyllistä tehdä yhteistyötä vesihuolto- ja jätelaitosten kesken. Riittävän suuren jätemäärän kokoaminen kuljettamisen, käsittelyn ja hyödyntämisen kilpailuttamiseksi johtaa todennäköisimmin edullisimpaan ratkaisuun. Sopimuksen tarkoituksena on edistää jätteen kierrätystä, hyödyntämistä ja kustannustehokkuutta sekä minimoida hyödyntämisestä aiheutuvat ympäristöpäästöt parasta käyttökelpoista tekniikkaa hyväksikäyttäen.

Toimintamalli

- Kaupunki liittyi Kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS)

Valaistus

- Katu- ja venesatamavalaisusten energiankäytön optimointia

Hyvinkää

Energia

- Alkuperätakuutodennettua lämpöä hyvinkääläisille
 - Kaupungin energiayhtiö HLV alkoi tarjota alkuperätakuutodennettua lämpöä hyvinkääläisille (hlv.fi).
- Kaukolämmön kausivarasto
 - Kaupungin energiayhtiö HLV suunnittelee kaukolämmön kausivarastointia (hlv.fi).

Ruoka

- Hävikkiruuan seuranta tehostui
 - Kaupungin kouluissa ja päiväkodeissa tehostui hävikkiruuanseuranta ja hävikin vähentäminen mm. henkilöstölle myymällä ja ruuanmäärää optimoimalla.

Toimintamalli

- KETS tavoitteet saavutettiin
 - Kaupungin kohteissa saavutettiin 2022 KETS kauden 2017-2025 energian käytön tehostamistavoitteet.
- Kierrätyskeskus siirtyi kaupungin keskusta kauppakeskukseen
 - Hyvinkään kierrätyskeskus Kerkkä siirtyi kaupungin keskusta, keskeisimmälle kauppapaikalle, kauppakeskus Willaan (hyria.fi).

Inkoo 1/2

Liikkuminen

- Inkyyti, kutsukyytipalvelu
 - Inkyyti on uusi kutsukyytipalvelu, joka on otettu Inkoossa käyttöön 6.6.2022 alkaen. Hanke on viiden kunnan yhteinen pilotti sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien valtioavusteinen projektihanke. Inkyyti kuljettaa matkustajat esimerkiksi kauppaan, keskustaan tai bussipysäkille. Myös kesäasukkaat voivat kokeilla Inkyytiä jatkoyhteytenä vapaa-ajan asunnolle. [Lue lisää Inkyyti-palvelusta \(inkoo.fi\)](http://inkoo.fi).
- Julkisen liikenteen edistäminen markkinoinnin ja investointien myötä
 - Kunta jatkoi panostustaan hyvien joukkoliikennevuorojen ylläpitämiseksi. Vuorojen määrä pysyi melko samana kuten myös matkustajamäärät. Hyvät yhteydet pääkaupunkiseudulle sekä muualle Länsi-Uusimaalle saivat hyvää kritiikkiä kuntalaisilta sekä ulkokuntalaisilta.

Rakennukset

- Kunnan kiinteistöille tehtyjä ilmastotavoitteiden mukaisia parannuksia
 - Kunnan kiinteistöille on jatkettu aurinkopaneelien asennuksia, miltei kaikilla kunnan omistamilla kiinteistöillä on nyt aurinkopaneelit. Öljylämmityksestä luovuttu kaikista kunnan kiinteistöistä ja lämmitysjärjestelmät muutettu energiatehokkaampiin- ja ilmastoystävällisempiin vaihtoehtoihin.

Inkoo 2/2

Toimintamalli

- Ilmastotiekartan laatiminen aloitettu
 - Aloitettu ilmastotiekartan laatiminen. Ilmastotiekartta asettaa kunnalle konkreettisesti tarvittavat toimenpiteet HINKU-tavoitteiden saavuttamiseen. Tiekartta valmistuu 2023 keväällä.

Karkkila

Energia/valaistus

- Lamppujenvaihto-ohjelma 2020-2022
 - Kaupungin tilojen ja pihojen valaistuksessa sekä katuvalaistuksessa siirrytään led-valaistukseen. Lamppuja vaihdettu ohjelman mukaan. Vaikuttanut merkittävästi sähkönkulutukseen.

Kirkkonummi 1/2

Toimintamalli

- Ilmastokoordinaattorin toimen vakinaistaminen
 - Vihti ja Kirkkonummi ovat palkanneet yhteisen ilmastokoordinaattorin vakituiseen työsuhteeseen vuoden alussa. Kunnilla on hyvät kokemukset jaetusta ilmastoresurssista kahden yhteisen ilmastohankkeen perusteella. Resurssin jakaminen kuntien välillä on kustannustehokas ratkaisu palkkakustannusten jakaantuessa puoliksi. Kunnille syntyy synergiaetuja, kun oppeja, kokemuksia ja käytäntöjä voidaan jakaa tehokkaasti yhteisen ilmastokoordinaattorin avulla.
- Kirkkonummen ja Vihdin energiatehokkuusverkosto
 - Vihdin ja Kirkkonummen kuntien yhteinen energiatehokkuusverkosto toimii vertaisoppimisen alustana, kriittisten ilmastotoimenpiteiden vauhdittajana ja toimijoiden sitouttajana. Energiatehokkuusverkoston toimintamalli voi toimia myös esimerkkinä muille kunnille. Energiatehokkuusverkosto kokoaa yhteen molempien kuntien kiinteistöistä vastaavat henkilöt, yksiköiden päälliköt ja toimialojen johtajat. Energiatehokkuusverkoston tapaamisten organisoinnista vastaa ilmastokoordinaattori, ja vetoapua on saatu Uudenmaan liitosta.

Kirkkonummi 2/2

Toimintamalli

- Kustannustehokkaan ilmastotyön rakennusohje kunnille –tietopaketti
 - Kustannustehokkaan ilmastotyön rakennusohje kunnille -tietopaketti laadittiin Vihdin ja Kirkkonummen yhteisen ilmastohankkeen puitteissa. Hanke toteutettiin ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelman rahoituksen avulla 1.6.2021 - 30.11.2022. Hanketta koordinoi ohjelmarahoituksen avulla palkattu kuntien yhteinen ilmastokoordinaattori. Kustannustehokkaan ilmastotyön rakennusohjeeseen on koottu yhdenlainen näkökulma kuntien kustannustehokkaan ilmastotyön pohjustamiseen. Rakennusohje perustuu hankekunnissa tehtyihin havaintoihin, tunnistettuihin pullonkauloihin, onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Lue lisää: Kustannustehokkaan ilmastotyön rakennusohje kunnille (kirkkonummi.fi).

Lohja 1/2

Kiertotalous

- Kalusteet kiertoon
 - Lohjan kaupungin sisäistä kalustekiertoa parannettiin keväällä ja kesällä 2022. Varastoissa ja yksiköissä ylimääräisenä lojuvat kalusteet haluttiin kiertoon ja käyttöön, jolloin uusia kalusteita tarvitsee hankkia vähemmän ja luonnonvaroja säästyy. Kalusteita kuvattiin ja jaettiin Kiertonet-sivustolle, josta ne pystyi tarvittaessa varaamaan omaan käyttöön. Hanke jäi kuitenkin vielä kesken, ja sitä tehostamaan käynnistettiin uusi vaihe tammikuussa 2023.

Ruoka

- Järnefeltin koulussa ruokailtiin ilman tarjottimia
 - Lohjan Järnefeltin yhtenäiskoulussa kokeiltiin syyslukukauden ajan ruokailua ilman tarjottimia. Ruokala tarjoilee päivittäin yli 700 annosta, joten tarjottimien pesu, huuhtelu ja siirtely kuluttaa vuosittain paljon vettä, energiaa, pesuaineita ja työtunteja. Laskimme tiskikoneen kulutustietojen perusteella, kuinka paljon vettä, sähköä ja pesuaineita säästyy, jos tarjottimien pesulta vältytään. Henkilökunnalta säästyy paljon työaika, kun tarjottimia ei tarvitse pestä ja kuljetella, mikä parantaa myös työergonomiaa. Kokeilu oli menestys: oppilaat ja koulun henkilökunta oppivat nopeasti, että ruokailu sujuu hyvin myös ilman tarjottimia. Päästöjä, energiaa ja euroja säästyi tehokkaasti ja helposti! Kokeilu oli niin onnistunut, että tarjottimista luovutaan myös muissa Lohjan kouluissa.

Lohja 2/2

Rakennukset

- Energiansäästöä kaikissa yksiköissä
 - Syksyllä 2022 Lohjan kaupunki käynnisti mittavat energiansäästötoimenpiteet kaikissa yksiköissään. Henkilökuntaa koulutettiin energiatehokkaaseen työskentelyyn ja tilojen käyttöön, toimitilojen lämpötiloja laskettiin, ikkunoita ja ovia tiivistettiin lämpövuotojen sulkemiseksi, ulkoilureittien valaistua aikaa supistettiin ja katuvaloja vaihdettiin led-valoihin tiheennetyllä aikataululla. Liikuntakeskus kannusti käyttäjiä tehokkaampaan vedenkäyttöön ja saunojen kiukaiden käyttöä porrastettiin.

Liikkuminen

- Pyöräilyä edistettiin rakentamalla uusia ja kunnostamalla vanhoja kevyenliikenteen väyliä sekä panostamalla maastopyöräreittien ympärivuotiseen ylläpitoon.
 - Lohjalla parannettiin ja rakennettiin uusia kevyen liikenteen väyliä vuonna 2022. Pyöräilyä ja muuta päästötöntä liikkumista halutaan tukea kehittämällä reittejä toimivammiksi huomioiden kuntalaisten palautteet. Merkittävimmät pyöräilytiefankkeet Lohjalla vuonna 2022 olivat Satamaradan toinen vaihe sekä Gunnarlan Muinaisrannanpolku.

Mäntsälä

Energia

- Mäntsälän kunnan energiayhtiö Nivos on toteuttanut hukkalämmön hyödyntämisestä kaukolämpöön sekä biokaasun tuotantoa lannasta.
- EC-puhallinvaihtoja IV-koneisiin
- Öljykohteen lämmitystapamuutos 3 kpl
 - 2 kpl öljykohteita muutettu maalämpöön, yhteen kohteeseen asennettu IVLP-laitteisto.
- Osallistuimme "astetta alemmas"- kampanjaan.

Energia/valaistus

- 18 kohteen LED-ulkoaluevaihdot

Nurmijärvi 1/2

Liikkuminen

- Joukkoliikenne
 - Kunta kustantaa noin 3 milj. eurolla joukkoliikennettä kuntalaisille
- Klaukkalan Viirinlaakso liityntäpysäköintipaikkoja polkupyörille
 - Klaukkalan Viirinlaakson matkakeskuksen yhteyteen on toteutettu mittavia liityntäpysäköintipaikkoja polkupyörille. Runkolukittavat telineet katoksen alla.
- Klaukkalantien jalkankulku- ja pyörätie 2022
 - Klaukkalantien jkpp-tie välillä Kirkkotie-Klaukkalan kehätien risteys on valmis ja otettu käyttöön syksyllä 2022
- Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman laatiminen aloitettu tammikuussa 2023
- Mt132 Lopentien jkpp-tie on rakenteilla ja valmistuu täysin keväällä P39
- Mt1324 Lahnuksen jkpp-tie on suunnitteilla yhteistyössä ELY-keskuksen ja Espoon kaupungin kanssa.
- Olemme toteuttaneet varsin mittavia liityntäpysäköintialueita autoille mm. Viirinlaaksoon Klaukkalaan ja Nurmijärven Kirkonkylälle urheilupuiston läheisyyteen.
- Pyöräilyyn liittyvää viestintää kuten pyöräilyviikko ja kilometrikisa
- Rakenteilla on pyöräpysäköintiä Nurmijärven Kirkonkylän linja-autoaseman läheisyyteen.

Nurmijärvi 2/2

Toimintamalli

- Nurmijärven kunnan hankintalinjaukset 2023: Hankintalinjauksiin on sisällytetty "vastuullisuus ja vaikuttavuus"-teema, jossa on asetettu tavoitteita sille, että hankinnoissa otetaan kestävä kehitys ja ilmastotavoitteita paremmin huomioon ja hankintaosaamista vastuullisuuden huomioonottamiseksi lisätään.

Porvoo 1/2

Kaavoitus

- Kaavoituksella vauhtia etätyöskentelyyn
 - Kaavatyön yksi keskeinen tavoite oli vähentää työmatka- ja asiointimatkaliikumisesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä edistämällä etätyöskentelyn muotoja kaavoituksen keinoin.

Kiertotalous

- Uusiomateriaaleilla laadukasta infraa Porvooseen
 - Vuonna 2022 rakennettiin maasta kaivetusta lentotuhkasta Ratsumestarinkadun jatkeen katu- ja jkpp-alueen jakava kerros. Puhdasta ja jätteetöntä ylijäämämaata hyödynnettiin meluvallien ja muiden työmaiden maarakentamisessa. Tätä työtä jatketaan vuonna 2023. CEGO-hanketta, jossa kehitetään massakoordinoitua alueellisesti jatketaan syksyyn 2023 saakka. Lisäksi on suunnitteilla stabiloinnissa ja asfaltoinneissa uusiosideaineita sisältäviä tuotteita.

Energia/rakennukset

- Porvoo energiamurroksen etujoukoissa – Keskuskoulu lämpiää tehokkaasti hukkalämmöllä
 - Porvoon kaupunki toteutti Porvoon Keskuskoululla innovatiivisen energiansäästöhanke osana Canemure-osahanketta. 450 oppilaan Keskuskoululla on otettu syyskuussa 2021 käyttöön niin sanottu kaksisuuntainen kaukolämpöjärjestelmä. Rakennuksen lämmityksessä hyödynnetään hukkalämpöä, joka syntyy toisaalla kaukolämpöverkostossa. [Lue lisää Keskuskoulun kaksisuuntaisesta kaukolämpöjärjestelmästä \(hiilineutraalisuomi.fi\).](https://www.hiilineutraalisuomi.fi)

Porvoo 2/2

Toimintamalli

- Hiiliviisas Jukola luo pohjaa hiilineutraaliin tapahtumatuotantoon
 - Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan mahdollisimman pienen hiilijalanjäljen muodostavan massatapahtuman toiminta- ja oppimismallia yhteistyössä tapahtumatuotantoon osallistuvien yritysten ja yhteistyökumppanien kanssa.
- Tuen ilmastotekojen Porvoota -tunnustuksen sai Ito Oy
 - Porvoon kaupunki jakaa vuosittain Tuen ilmastotekojen Porvoota -tunnustuksen paikalliselle yritykselle, yhteisölle tai organisaatiolle toiminnasta ympäristön ja ilmaston hyväksi.

Sipoo

Kiertotalous / Työmaat / Infrarakentaminen

- Päästöttömät työmaat -kehittämishanke, 2021 alkaen
 - Hankkeen tavoitteena oli kehittää Sipoon kunnan katu- ja viherrakentamisen ja -ylläpidon hankintaprosesseja siten, että ne tukevat kunnan työmaiden päästöjen vähentämistä sekä edistävät työmaiden kierrätysmateriaalien käytön lisäämistä. Hankkeen aikana määriteltiin työmaiden päästöttömyyttä ja kierrätysmateriaalien uusiokäyttöä edistävät uudet hankintakriteerit tuleville vuosille. Tällä hetkellä uusien hankintakriteerien pilotointi on käynnissä työmaakone- ja kuljetuskaluston päästöluokkiin kohdistuvien kriteerien osalta. [Lue lisää Sipoon Päästöttömät työmaat – kehittämishankkeesta \(sipoo.fi\)](https://sipoo.fi)

Siuntio 1/2

Energia

- Maalämpökentän rakentaminen liikuntahallin yhteyteen
 - Liikuntahallin kaukolämmön lämmitysjärjestelmä vaihdettiin maalämpöön. Laskettu vuotuinen lämmityskulujen säästö on 12 820 euroa ja päästöjen vähennys 39 761 kg hiilidioksidipäästöjä.

Energia/valaistus

- Kunnan katuvalojen uusiminen LED-lampuilla
 - Katuvalaistuksen uusimishanke on toteutettu LED-valaistustekniikalla sekä päästö- että kustannussäästöistä. Katuvalaistus on vaihdettu etä- ja aikaohjattaviksi. LED-valaistuksella pystytään säästämään katuvalaistuksen kustannuksissa keskimäärin 60 %.

Kiertotalous

- Purkumateriaalin hyödyntäminen pyöräteiden rakentamisessa
 - Rakennusten purkumateriaalin hyödyntäminen pyöräteiden rakentamisessa.

Siuntio 2/2

Rakennukset

- Sivistyskampus Siuntion sydämen valmistuminen
 - Energiatehokkuus ja ympäristöystävällisyys on huomioitu muun muassa IV-koneiden valinnassa, teknisten järjestelmien automatisoinnissa ja lämmitysmuodossa. Kampus esimerkiksi lämpenee maalämmöllä ja tuottaa noin 30 % sähköenergiastaan aurinkopaneeleilla. [Lue lisää Sivistyskampus Siuntion sydäimestä \(siuntio.fi\).](#)

Ruoka

- Vastuulliset ruokapalvelut
 - Ympäristön huomiointi on Siuntion kunnan arvojen mukaista ja ruokailevien asiakkaiden näkökulmasta kilpailuetu. Ruokapalvelutoiminnan ympäristön huomioinnin tulee olla laaja-alaista ja aidosti Siuntion kunnan toimintaan vietyä. Vuosittain raportoidaan ympäristövaikutuksista.

Vantaa 1/2

Energia

- Öljylämmityksestä luopuminen
 - Vantaalla on tavoitteena luopua öljylämmityksestä siirtymällä esimerkiksi maalämpöjärjestelmiin ja muihin lämpöpumppuratkaisuihin. Öljyn käyttö vuonna 2021 oli 431568 litraa ja vuonna 2022 se vähentyi 281040 litraan.

Kaavoitus

- Ilmastovaikutusten arviointi asemakaavoissa
 - Kaikissa asemakaavoituksen kaavoissa tarkastellaan ilmastovaikutukset ja kaavamääräyksillä pyritään ohjaamaan ilmastokestävyteen. Kaavoista tehdään tarkemmat ilmastovaikutusten arvioinnit osa-alueittain elinkaaritarkasteluna.

Rakennukset

- Puurakentaminen
 - Vantaalla päiväkotien ja koulujen pääasiallinen runkorakennusmateriaali on puu. Myös hirsirakenteisia päiväkoteja on rakennettu ja suunnitteilla.

Vantaa 2/2

Kiertotalous/rakentaminen

- Rakentamisen kiertotalous
 - Sortti-aseman siirrettävyys ja kiertotalousmateriaalit. [Lue lisää Vantaan Koivukylän Sortti-pienasemasta \(kestavyysloikka.ymparisto.fi\)](https://kestavyysloikka.ymparisto.fi)
- Rakentamisen kiertotalous
 - [Kansallisteatterista puretuista tiilistä on rakennettu Tikkurilan paviljonkikoulun varastorakennus \(vantaa.fi\)](https://vantaa.fi)

Ruoka

- Yhteinen pöytä ehkäisee hävikkiä
 - [Lue lisää Yhteinen pöytä -toiminnan edistämisestä \(kestavyysloikka.ymparisto.fi\)](https://kestavyysloikka.ymparisto.fi)

LIFE15 IPE FI 004

LIFE17 IPC/FI/000002
LIFE-IP CANEMURE